

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

27 אוקטובר 2021

תמ"ש 39898-10-21 מ. נ' מ.

דיון נ. הורי

לפני כבוד השופט ארז שני

התובעת: מ. מ.

נגד

הנתבע: ל. מ.

נוכחים:

התובעת ובאת כוחה – עורכת דין לורי גייזלר
הנתבע ובאת כוחו – עורכת דין עינת סיני

החלטה

ביום 17.10.2021 הניחה אם לשני ילדים, כבני 11 ו- 4 וחצי שנה, תובענה אשר הוגדרה כ'**תובענה בגין ניכור הורי, הסתה וחטיפה נפשית חמורה**'. התובענה לוותה גם בבקשה להניח את התיק לפניי, בבחינת שופט מוקד וביום 18.10.2021 החליט המותב העיקרי, כבוד השופטת ס. אופק, כי נוכח הדחיפות הנחזית כך ייעשה.

אומר, כי על פני 3-4 בקשות ניסתה באת כוח האב לדחות את מועד הדיון, בשל לוח הזמנים שלה – בקשות אלה סורבו על ידי שעה שבית המשפט אינו מתעסק כמיטב יכולתו בהכרזה על ניכור הורי, אלא על חידוש קשר בין קטין לבין הורהו.

כבר אמרתי לא מכבר, כי אם יקדיש בית המשפט זמן כדי לבדוק האם הורה הוא אכן מנכר אם לאו, מבזבז הוא את אשר כינינו "זמן ילד" וכשמטרתו טיפול דחוף בחידוש הקשר, בקיום זכותו של קטין להיות בקשר עם שני הוריו, בהעדר זכותו של קטין "להתגרש" ממי מהוריו בלא צידוק נאות, גם מניעת הפיכתו של קטין "כלי" במאבק בין הוריו.

בליבת בקשתה של האם טענה ולפיה מזה שלושה שבועות מסרב הקטין בן 14 וחצי השנים לשוב אל בית אמו ולשוחח עמה, לרבות חסימת מספר הטלפון הנייד של האם.

כדאי להבין, כי קיום "שיחה רעה" בין קטין לבין אמו, האשמתה בכך או באחרת וכן הלאה, אינה טענה בפי האב לומר כי מתקיים "קשר". השתלחות באם כפי המתואר בבקשה אינה קשר מכל סוג שהוא.

ברקע הדברים אף טענת האם, כי האב עושה ככל יכולתו, בין השאר על דרך ביצוע עשרות שיחות טלפון וזאת כדי ללחוץ על הבת הקטינה.

אין עורר כי בין הצדדים מתנהל הליך מזונות וכי עובר ליום 04.10.2021 הגיש האב בקשה, להשלים ראיות במידת הצורך שעה שלדבריו: **"עבר הבן לחזקתו הבלעדית של אביו"**.

למעשה, התבקש בית המשפט לקבוע ראשית, כי הבן עבר לחזקתו הבלעדית של אביו – לאמור, ביתו של האב הפך להיות ביתו העיקרי של הקטין; אין לדבר עוד במשמורת של האם או במשמורת משותפת וכפי שכתב האב: **"יש להשהות את פסק הדין עד לבירור הסוגיה"**.

כאשר אומר האב כי השלמת החקירה התבקשה אשר לנוכחות בן זוג בביתה של האם, אין הדברים עולים בקנה אחד עם הכתוב בבקשה מספר 23.

הטענה כי קטין מצוי בבית האב, בבחינת בית עיקרי ולכן יש בכך כדי לשקול שלילת מזונות, היא טענה לגיטימית. אלא מאי, הטענה גם מבקשת מבית המשפט לקבוע קביעה משפטית על שינויה של המשמורת, וליתן "חותמת אישור" לטענות האם ולפיהן החליט הקטין לסיים את זמני השהות, או החליט הקטין לעבור להתגורר בבית אביו כבית עיקרי.

למעשה די בנתק בקשר לו טוענת האם כדי להצדיק התערבות משפטית, שהרי מהות הדין היא (וכך גם נוהל הנשיאה), שיתערב טריבונל שיפוטי מוקדם ככל האפשר לבל יינתק הקשר בין קטין לבין הורה, כאמור, באין צידוק מתאים, ועל שאלת הצידוק אעמוד עוד מעט.

אומר את שאמרתי בעבר – כאשר נותן הורה "מקלט" לקטין בזמני שהות אשר נועדו להורה האחר, נוהג הוא באי חוקיות.

בלא היתר מטריבונל שיפוטי לשנות את זמני השהות, לא רשאי האב לנהוג כפי שנהג הוא, כשמאפשר שלילת קשר ישיר (לא קשר טלפוני, אלא קשר של פנים מול פנים) בין הקטין לבין האם.

כתבו בתי המשפט כבר בעבר ונדמה שהראשון בהם היה כבוד השופט בן ציון גרינברגר, כאשר קבע כי אינו נותן מקום ואינו "לוחם" על קשר עם ההורה האחר כאשר זה האחרון לא ראוי להיות משמורן – ואני אוסיף: ואולי גם לא יהא ראוי ההורה האחר להיות משמורן במשותף. כך כללו של דין.

ביום 26.10.2021 הוגשה תגובת האב לבקשה. תגובה זו משתרעת לה על פני עשרות נספחים, תמלול הקלטות אשר ביצע אי מי, בין הקטין לבין אמו, ולא פחות מ- 71 סעיפי תגובה.

למדנו מבקשת האב לעניין תביעת המזונות, כי בעיניו מעבר הקטינים אליו יש בו תועלת כלכלית לעניין פסיקת המזונות.

בסעיף 71 לתגובתו כתב האב: **"מבוקש לדחות את הבקשה להבטחת קשר באשר קיים קשר"**. איזה קשר? הסבירה לי עורכת דין פיין ואני מאמין, קשר טלפוני, כאשר על איכותו וטיבו לא אמרה היא מילה וחצי מילה. אולי מוטב לעיין בתמליל כדי להבין מהו טיבו של אותו קשר בו נאחז האב, תוך שהוא קובע, בינו לבינו, כי לאם קשר כגון דא צריך להספיק.

לחלופין, כותב האב בסעיף 71: **"אל לו לבית המשפט לפעול לחידוש הקשר בטרם יישמע קולו של הקטין ובטרם תינתן לקטין עזרה טיפולית"**.

אמור מעתה, כי לשיטתו של האב אל לו לבית המשפט להיחפז ליצור את הקשר בין האם לבין הבן ובוודאי שאל לו לבית המשפט להתערב בלחץ המופעל על הבת, ככל שמופעל לחץ.

אומר שוב וצר לי שאני חוזר על עצמי – קשר טלפוני אינו תחליף לקשר ממשי. כאשר האב יודע כי ילדו נוהג בקשר הטלפוני כפי שנוהג ולא פוגש את אמו, בניגוד למעשה שיפוטי קיים, וכאשר בהמשך כותב כי לא קיים נתק בין הקטין לבין אמו – אין מדובר באי דיוק אלא מדובר בעיוות חמור של המציאות.

העובדה שהקטין לפני כחודש ומחצה שלח לאם ברכת יום הולדת אינה תחליף לקשר, ומצבו הרגשי המורכב של הבן (ואשר גם נטען כי נעוץ הוא בעיקר באם) אינה סיבה למנוע מן הבן קשר עם אמו וההפך.

אנו מביטים על סוגיית הניכור ההורי כעניין שאינו מגדרי ואנו רואים התנהגות כזו של הורה מנכר, או של הורה המעודד ניתוק קשר, כ"נטילת נפשו" של קטין בידי ההורה המשפיע, עתים ממניעים של נקם, עתים ממניעים של חרדה ועתים ממניעים זרים אחרים. לא אחת ולא שתיים נוהג הורה פוגע פשיטא ליתן "ברכת דרך" לקטין המתנער מההורה האחר.

בפתח התגובה כותב האב כי סוגיית המשמורת והסדרי השהיה נדונה והוכרעה בבית הדין הרבני ולכן לבית הדין הרבני מסורה סמכות נמשכת. דעתי אינה כדעתו של האב.

כלל הוא שבדין כי טענה בדבר סמכות בית הדין הרבני צריכה להישמע בהזדמנות הראשונה ואכן, התגובה היא בבחינת הזדמנות ראשונה להשמעת הטענה. אלא שאין אדם יכול לטעון בעלמא לסמכות נמשכת, תוך שאינו מציין כי תיק בית הדין הרבני נסגר.

כאשר נסגר תיק בית הדין הרבני, כפי שנמסר לי ולא הוכחש, ובית הדין הרבני הציע לצדדים להגיע בעצמם ל"עמק השווה" אשר למסקנות התסקיר, בבחינת המלצה ואי שימוש בסמכות; כאשר בית הדין הרבני, ככלל, מסיים מלאכתו עם גירושי הצדדים – מצופה היה מן האב למצער לעשות בשניים: ראשית, להגיש בקשה מפורשת למחיקת התובענה בשל אי סמכות וכזאת לא עשה; שנית, לפנות לבית הדין הרבני כדי שזה יממש את סמכותו וייכנס בעובי הקורה.

אלא שהאב העדיף לטעון כי לבית המשפט בכאן אין סמכות, כי תלך נא האם אצל בית הדין הרבני ושם תגיש תובענה, זאת כאשר בינתיים יחלוף הזמן והנתק עמוק יותר יהא.

כאשר אומר האב כי נוהל נשיאת בית המשפט העליון לא נועד לפגוע בשאלות של סמכות, צודק הוא. אלא שאותו נוהל בדיוק חייב טיפול מהיר בסוגיות של ניתוק קשר. כאשר טוען האב טענה של חוסר סמכות, כמו אמר הוא: "הבה נמשוך את הזמן".

והנה, הופיעה לפניי עורכת דין פיין ובהבינה, כנראה, את שאני אומר, אמרה כי לעת הזו מוכנה היא להניח הצידה את שאלת הסמכות, שהרי הנוהל אכן מחייב דיון מהיר.

גם אם אתעלם מאמירתה זו של עורכת דין פיין, שכמוה כעין הסכמה, אזי לבית המשפט סמכות עודפת מזו של בית הדין הרבני וחובתו של בית המשפט להתערב למען טובתו של קטין, הן מכוח סעיף 68 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות והן מכוח סעיף 75, הוא סעיף הסמכות הטבועה לחוק בתי המשפט.

בדיוק כפי שבמזונות זמניים ניתן לקבוע בסופו של יום כי בית המשפט פסק מזונות זמניים והתיק יועבר בסופו של יום לבית הדין הרבני, כך גם בכאן – יכול ואי מי יפנה לבית הדין הרבני, אז ייווצר דיון בשאלת הסמכות הנמשכת.

לעת הזו נשמעת לי טענת הסמכות כנסוגה, הן מפני החלטתה של כבוד השופטת ס. אופק המניחה את התיק לפניי, הן מלשון החוק והן מטעם שלישי – כלל הוא שסמכותו של בית הדין הרבני "יונקת", שעה שתביעה מונחת בפניו בתום לב ובכנות.

חובת תום הלב הדיוני "יונקת" לא רק מתוכן תקנות 1-5 לתקנות סדר הדין האזרחי החדשות, אלא גם מפסיקת בית המשפט העליון לדורותיו וחובת תום הלב – לאמור, כוונה אמיתית להסדיר את הסוגיה והיא בבחינת חובה, גם בסוגיות של סמכות נמשכת או אפילו סוגיות הכרוכות מעצם טיבן וטבען לתביעת גירושין.

כאשר מעיין אני בתגובת האב ולעת הזו מקבל אני את הרושם שטענת הסמכות לא נועדה אלא לדחות את חידוש הקשר בין הקטין לבין האם, שכן תגובתו של האב היא מעין "יאנוס", קרי שתי פנים לה: מחד, ניתן לקרוא בתגובה בבחינת מצוות אנשים מלומדה, הכרה בצורך לקבל קשר בין האם לבין אמו (וראה למשל מסעיף 59 לתגובה).

מאידך, כתב הטענות "מלא טענות כרימון" כלפי האם, ואצטט רק מן הכותרות: **"האם לא פועלת לקרב את הבן, האם לא לוקחת אחריות על מעשיה, האם לא גילתה שהיא מנהלת רומן, התנהגות האם היא אגוצנטרית וילדותית, האם הכניסה לביתה גבר זר ללא הכנה רגשית בשעה שאותו גבר זר נשוי לאחרת, האם נוהגת יחס פוגעני בנער"** ועוד.

אל יתפלא אפוא האב שכאשר כך נוהג הוא, מבין אני כי יכול ו"אחד בפה ואחד בלב" – כלפי חוץ האב מכיר בצורך בקשר בין הבן לבין אמו אך בתוכו פנימה "שומו שמיים", האם היא עם גבר נשוי, היא אגוצנטרית, ילדותית, פוגענית – אמירות שכל תכליתן כמובן להצדיק את ניתוק הקשר.

דווקא החלק האגרסיבי שבתגובת האב גורם לי לדאגת יתר. כותב האב בסעיף 35 לתגובתו, כי מדובר בנער מתבגר המצוי בעיצומו של גיל התבגרות, גם במצוקה רגשית מתמשכת והזקוק לשני הורים.

איש מן הצדדים אינו חולק על כך שהנער זקוק לכל הפחות לתמיכה רגשית. אלא שאומרת לי עורכת דין פיין ואני מאמין, שהדברים כתובים אף בתסקיר, אך הצדדים עסוקים כל כך בשנאתם ההדדית עד כדי כך שמי מהם לא התפנה להסדיר טיפול לנער.

בסעיף 34 מפנה האב לדברי פסיכיאטר, המדבר בחשיבה רודפנית, על הפרעות קשב וריכוז, על נער אשר חווה תקיפה ואיומים מזרים והסובל מדיכאון. אומר להורים, כי על כולנו מקובל שדיכאון הוא אחת מהפרעות הנפש שיש בה לסכן חיים ולא רק לסכן איכות חיים.

רודפנות, קושי לעמוד בתסכולים, דימוי עצמי אשר יכול להיות נמוך כתוצאה מהפרעת קשב, ריכוז ודיכאון הם גורמים רציניים לחשש ויכול ויחייב הדבר טיפול תרופתי, לא רק טיפול פסיכולוגי.

כעומד מן הצד קשה לי להבין הכיצד (באופן מטאפורי) עומדים שני הורים "על דמו" הרגשי של בנם ומריבתם ההדדית אינה גורמת להם להתפנות ולעשות עיקר תחילה – קרי, לטפל בנער וטפל אחר כך. האם באמת חשוב יותר לחסוך מזונות ו"העמסת" הנער בשאלת היחסים שלו עם אמו, מאשר להציל את הבן ולמנוע סבל מן הבת? תמהנני.

בבסיס סמכותו של בית המשפט באשר בית משפט הוא, להתערב במקום בו דרושה התערבותו ובאופן דחוף.

אין זה משנה לי כלל האם בסופו של יום תקבע ערכאה מוסמכת כי הסמכות לדון היא לבית הדין הרבני וזה האחרון "ייטול את המושכות".

הוריו של הקטין מרשים לעצמם "לעמוד מן הצד" ולבית המשפט אין את הפריבילגיה הזו. ואנא נבוא אם ייגרם נזק של ממש לקטין?

אומר בקצה שאלת הסמכות, כי כאשר מסביר האב שאמירתו לעניין ההחזקה בבן נועדה להצביע על שינוי נסיבות, צריך הוא להבין כי מסר הינו סמכות לבית המשפט להכיר בשינוי הנסיבות באופן גורף, לאמור שינוי המזונות, רק כשינוי נסיבות באשר למקומו של הבן.

המצב הנוכחי בלתי אפשרי לו שיימשך.

הואיל וכך אני מורה כדלהלן:

1. בזמנים שהם אינם זמני השהות של האב לא יקיים הוא עם הבת יותר מאשר שיחת טלפון אחת ביום, זאת עד מתן החלטה אחרת.
2. האב לא יורה לבת להתקשר אליו יותר מאשר שיחה אחת ביום, שאם לא כן יימצא הוא מפר את הוראת בית המשפט – **ודי לחכימא**.
3. אני מורה (לכך אני מבין מסכים האב) לבאת כוח האם לפנות ללשכה לסיוע המשפטי וכן מורה להם למנות לקטינים אפוטרופוס לדין.
4. הצדדים יפנו לאלתר לפסיכיאטר ילדים לצורך אבחון מצבו הרגשי של הקטין, ויעשו כפי הראוי לשם ביצוע המלצותיו.
- באין הסכמה על זהות הפסיכיאטר – ממנה אני את דוקטור ליעד רוטשטיין לשם ביצוע האמור לעיל ומורה אני לבאות כוח הצדדים לפנות אליה לאלתר, זאת לשם קביעת תור דחוף.
- למען הסר ספק, במועד אשר ייקבע ידאג האב להבאת הקטין לביקור, הוא אף יאפשר את נוכחות האם באותו ביקור.
- שני הצדדים יוכלו לעמוד בקשר עם הפסיכיאטרית לצורך קבלת מידע וסיוע בטיפול.
5. הפסיכיאטרית לא תמסור דיווח לבית המשפט וכל התרכזותה לא תהא אלא התרכזות בבן, והיא וכל פסיכולוג אחר עליו תמליץ יהווה מקום ייחודי לבן, כאשר זה האחרון לא ידווח דבריו של הקטין, אלא יתרכז ויתמקד בטיפול בבן ובהטבת מצבו הרגשי.
6. הקשר עם הגורם הטיפולי ייעשה לא יאוחר מ- 7 ימים מהיום.
7. **באי כוח הצדדים ידווחו לי האם יצא הטיפול אל הדרך אם לאו, שאם לא כן אורה לאלתר על כניסתה לתמונה של פקידת הסעד על-פי חוק הנוער (טיפול והשגחה)**.
8. אני מחייב את הקטין בשלב זה לשוחח עם אמו אחת ליום.
9. **מתרה אני באב, כי השיחות לא יוקלטו והתראה זו מופנית גם כלפי האם.**
יואיל האב להסביר לקטין כי אם יפר הוראתי זו, אין בכך כל רבותא, שכן לא אקבל כל הקלטה שיחה שכזו.
10. מבקש אני מן אפוטרופוס לדין, אשר ימונה מטעם הסיוע המשפטי, לקבוע הדרכת הורים לשני הצדדים.

הדרכת ההורים אינה המלצה, היא בבחינת חלק מההליך המשפטי וחובה להשתתף בה.

11. מתכוון אני להעמיד את הצהרות האב בדבר רצונו של הקטין בקשר עם אמו. לעת הזו ועד שיתקבל מידע נוסף, מבקש אני משירותי הרווחה לתאם את "התנעת" הקשר הפיזי בין האם לבין הקטין. מפגשים ראשוניים ניתן לערוך במרכז הקשר.
אבקש כי המפגש הראשון ייצא אל הפועל תוך 14 יום מהיום, שאם לא כן אמנה מומחה פרטי.

12. מבקש אני לתאם פגישה עם הקטין. בהמשך לפגישה יתקיים דיון (באותו היום), בו אשתף את הצדדים בהתרשמויותיי. **הפגישה תהא בנוכחות עובדת יחידת הסיוע.**

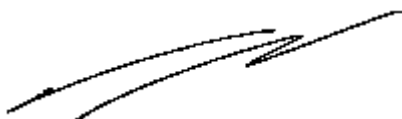
המזכירות תקבע את התיק למעקב ולדיון, בעוד 30 ימים מהיום.

בשולי הדברים, אשר לטענה לעניין הסמכות – סבור אני כי מן הראוי לפסוק הוצאות. אני מחייב את האב בהוצאות בסך 5,000 ₪ ואולם, אלה לא ייפרעו אם נצליח לחדש את הקשר בין האם לבין הקטין ובכך להרגיע את הלחץ על הקטין, בתוך הזמן אותו קבעתי.

מצבם הטוב של שני הצדדים חשוב לי והגיע הזמן כי ירפו זה מזו.

אני מתיר פרסום החלטתי זו, ללא פרט מזהה כלשהו אודות הצדדים.

ניתנה והודעה היום כ"א חשוון תשפ"ב, 27/10/2021 במעמד הנוכחים.

ארז שני, שופט